

VRIENDENNIEUWS

EEN UITGAVE VAN

VERENIGING

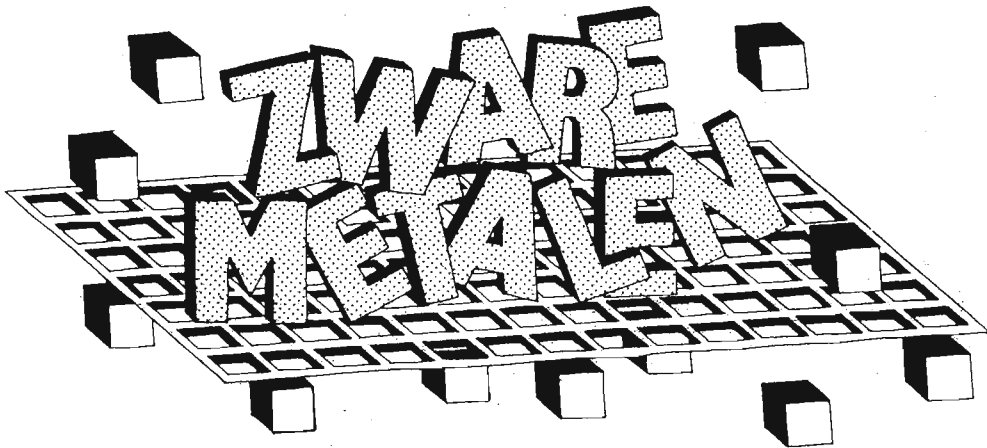

"VRIENDEN VAN BLIJDORP"

LE CARBONE-LORRAINE

MET en Viro-cell[®]
VANGT U

OP WETENSCHAPPELIJKE WIJZE

d.m.v. elektrolyse over een koolgranulaat bed

- universeel inzetbaar
- eenvoudig in gebruik
- geen vuilvorming
- zeer compact
- bedrijfszeker
- zonder chemicaliën

Le Carbone-Lorraine ook voor microfilters in gesinterde metalen en equipment voor ultra-filtratie

LE CARBONE-LORRAINE (NEDERLAND) B.V.

Kantoor-Magazijn-Serviceplaats: Breevaartstraat 50 (Spaanse Polder)
Postbus 11052, 3004 EB Rotterdam. Tel. 010-4620166. Telex 23683 carlo. Fax 010-4375524

VRIENDENNIUWS

OKTOBER 1986

Een uitgave van de Vereniging Vrienden van Blijdorp
Verschijnt tenminste viermaal per jaar

INHOUD VAN DIT NUMMER:

Opening verblijf Ramon uitgesteld tot voorjaar	pagina 2
De vijfdaagse Berlijn-reis	pagina 3
Dier in 't vizier: De Kleine panda	pagina 8
Verslag excursie naar Ouwehands Dierenpark	pagina 11
Advertentietarieven	pagina 12
Promotie-activiteiten	pagina 13
Nieuws uit andere dierentuinen	pagina 14
Nieuws uit Blijdorp: de zieke gorilla's	pagina 15
Adressen en telefoonnummers	pagina 20

Noteert u direkt in uw agenda:

Zondagmorgenlezingen om 11 uur	
	in het Diergaarde Restaurant
9 nov.	Mevr. Y. Vervoort-Kerkhoff over Een miljoen jaar Rijnmond
14 dec.	Dr. L. de Boer Kunstmatige voortplanting
11 jan. 1987	Dhr. G. Visser Australië

Het nieuwe verblijf van Ramon mag er zijn, dat is een ding dat zeker is! Dankzij de Vrienden is Blijdorp een verblijf rijker, dat is afgestemd op de eisen van Ramon en dat mooi aansluit op de bestaande bebouwing in de Diergaarde.

Toch is vrouwe Fortuna de Diergaarde niet erg welgezend geweest als we het hebben over de vordering van het nieuwe projekt: vorstverlet, olifantekracht en een ziek been speelden daarbij een rol. Als gevolg van de strenge vorst in de afgelopen winter liep de bouw nogal wat stagnatie op. Ramon moest daarom wachten tot de maand juli voordat hij (informeel) zijn nieuwe behuizing kon betrekken.

Een dankbare bewoner toonde hij zich nu ook niet direkt want al na een paar dagen maakte hij korte metten met het uitgekiende elektrisch mechanisme dat de automatische deuren bedient. Alweer tegenslag!

En nu Ramon zelf. Sinds enige weken sukkel hij met z'n rechtervoorbeen, een kwestie die de Dierentuin serieus zorgen baart. Op 30 augustus zijn er röntgenfoto's gemaakt en bloedmonsters genomen. Rest ons niets, dan de uitslag van het bloedonderzoek af te wachten om tot een juiste diagnose te komen. Al met al zitten we nu met een verblijf dat nog niet op en top is en met een bewoner die met z'n gezondheid tobt. Voorwaar geen ideale uitgangspositie voor een feestelijke opening op korte termijn.

De directie van de Diergaarde heeft daarom in overleg met de Vrienden besloten om de officiële opening van het verblijf uit te stellen tot komend voorjaar. Het gebouw is dan uiteraard geheel gereed en laten we hopen dat Ramon dan weer de oude is!

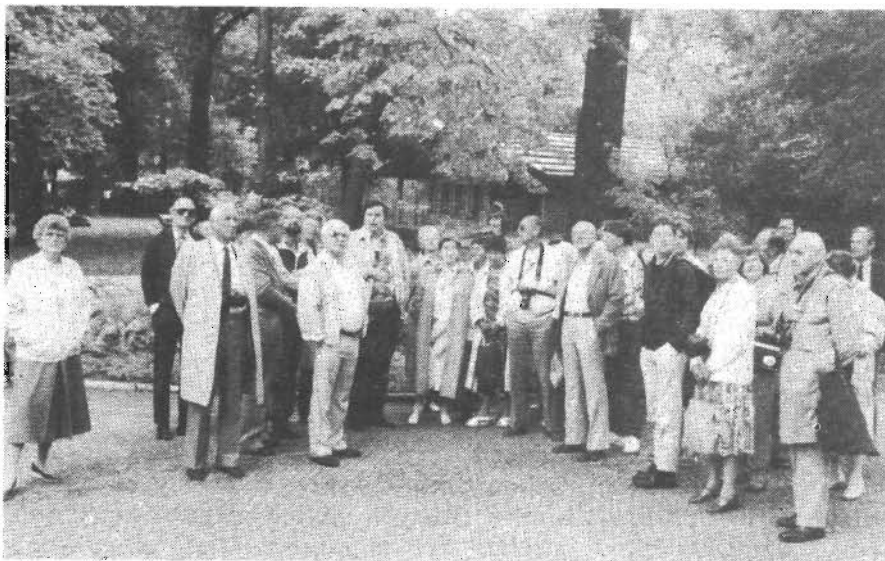
Jan Klapwijk
Voorlichter Diergaarde Blijdorp

Na jarenlange discussie over het organiseren van meerdaagse dierentuinreizen was het op woensdag 20 augustus dan toch eindelijk zo ver: 50 Vrienden van Blijdorp vertrokken om even over achten 's morgens vanuit Rotterdam per bus naar Berlijn. De koffiestop in Zevenaar en de lunch-stop in de buurt van Hannover dienden behalve voor de verzorging van de inwendige mens ook om elkaar een beetje beter te leren kennen.

Als gevolg van enkele wegopbrekingen en vertragingen bij de grens arriveerden we pas tegen negenen in het Novotel Berlin-Airport. Het was een zware reisdag geweest, zodat iedereen na het diner vermoeid zijn fraaie hotelkamer opzocht.

De volgende morgen bracht de bus ons al vroeg naar de Zoo van West-Berlijn. Voordat Dr. Blaskiewietz ons om 10.00 uur langs diverse hoogtepunten van de Zoo leidde, brachten we een bliksembezoek aan de Grote panda, die heel actief bleek en zich van alle kanten liet bewonderen en fotograferen. Onder leiding van Dr. Blaskiewitz maakten we vervolgens kennis met de beroemde Berliner Zoo. Opvallend waren vooral de grote bouwplaatsen en de moeite die men er zich getroost om oude gebouwen en andere kenmerkende objecten, die door de bombardementen in de Tweede Wereldoorlog geheel of gedeeltelijk vernietigd zijn, in hun oude glorie te herstellen of zelfs minutieus na te maken. Het "Elefantentor", een beroemd kenmerk van de Zoo dat de oorlog niet overleefde, is in 1984 voor het "vriendenprijsje" van zo'n miljoen Mark exact nageemaakt en siert nu opnieuw de dierentuiningang Budapeststrasse. Het pal daarnaast gelegen imposante aquariumgebouw is (ook weer volgens de historische overleveringen) voorzien van kunstwerken (prehistorische dieren) en het in moskeestijl gebouwde giraffen/antilopenhuis, dat in 1872 werd geopend en in 1943 vernietigd, is inmiddels in oude glorie hersteld en zelfs weer voorzien van "minaretten" en Meyerheims "Antilopenhetze im Sudan" tegeltableau!

Als Vrienden van Blijdorp moeten we wel jaloers zijn op de financiële middelen van de Berlijnse Zoo: jaarlijks ontvangt de Zoo vele miljoenen Mark uit legaten en als schenkingen, waardoor de directie in staat gesteld wordt zo veel geld te besteden aan "versieringen", die weliswaar de rijke historie van de Zoo benadrukken, maar voor de aanwezige dieren grotendeels van nul en gener waarde zijn.

Dat wil echter niet zeggen dat alle aandacht gericht is op dergelijke "overbodige zaken"; ook aan de verblijven van de dieren wordt voortdurend gewerkt. Op dit moment wordt op grote schaal gebouwd aan grootse buitenverblijven voor de mensapen, de modernisering van de hertenverblijven en worden tegelijkertijd elders in de tuin geheel nieuwe verblijven voor antilopen en andere hoefdieren gebouwd. In 1987 als de stad Berlijn 750 jaar bestaat zullen al deze nieuwe projecten bijdragen aan de feestvreugde. Vooral het uitbreidingsgebied in het diplomatenkwartier krijgt veel aandacht. Men heeft hiervoor overigens eerst een brug over het Landwehrkanaal moeten bouwen en, u raadt het al, ook deze brug is weer in historische stijl gefabriceerd!

Een opgave verstrekken van alle bijzondere dieren die we in West-Berlijn hebben gezien zou deze hele Vriendennieuws met gemak kunnen vullen. Vandaar maar een greep uit het aanbod van deze omvangrijkste verzameling diersoorten ter wereld. De Grote panda noemden we u al eerder, maar ook de Kleine panda's zijn hier aanwezig. Pampas- en Moerasherten, Witlip-pecaris, Dwergmara's en Kagu zult u elders niet of nauwelijks te zien krijgen.

Voor "soortenjagers" is de Berlijnse Zoo een paradijs; wat te denken van bijvoorbeeld 3 soorten neushoorns, 4 zebra's, 4 soorten mangoesten, 5 soorten robben, 7 soorten beren en 5 soorten wilde varkens?

Het aquarium vormt tezamen met reptielen-, amfibieën- en ongewerveldenafdeling een immense dierentuinverzameling op zich. Het gebouw is de afgelopen jaren volledig gerenoveerd en uitgebreid met o.m. 5 grote biotoopaquaria en is nu weer in oude glorie hersteld. Hoogtepunten hiet zijn de Australische zoetwaterzaagvis, het in 1984 als staatsgeschenk uit Indonesië ontvangen paartje Komodo-varanen en voor ons als Rotterdammers toch ook de grote verzameling gifslangen als cobra's en mamba's.

Om alles, wat de Berliner Zoo te bieden heeft goed te bekijken is één dag zeker niet genoeg, en enkele "doordouwers" benutten daarom ook de volgende dag om alles nog eens dunnetjes over te doen! Anderen gebruikten de vrije dag om te winkelen, de stad Berlijn te bezichtigen. Een bezoek aan bijvoorbeeld het reusachtige warenhuis KaDeWe, de Gedächtniskirche of Slot Charlottenburg bevestigden de leus "Berlin ist immer eine Reise wert". Na het avondeten in het hotel maakten we een avondronddrit door de bruisende stad en staarden bij de verlichte Brandenburger Tor over de Muur naar de Oost-Duitse wachtposten en het daarachter liggende Oostelijk stadsdeel, ons reisdoel voor de volgende dag.

Het Elefantentor in de Zoo van West-Berlijn

Door allerlei voor ons merkwaardige beperkende bepalingen bleek het niet mogelijk te zijn om met onze eigen bus de Muur te passeren voor een uitgebreid bezoek aan de dierentuin van Oost-Berlijn. Daarom waren we gedwongen om te voet bij Checkpoint Charlie een persoonlijk dagvisum te regelen, wat veel kostbare tijd en evenredig veel geduld bleek te vergen. Uiteindelijk stonden we dan toch in Oost-Berlijn en liepen naar het dichtstbijzijnde metrostation. Met de U-bahn reisden we via het station Alexanderplatz naar het U-bahnstation Tierpark, waar het bovengronds inmiddels een natte bedoening bleek. Zo gunstig als de weergoden over ons bezoek aan de West-Berlijn Zoo hadden beschikt, zo ongunstig beoordeelden ze het tegenbezoek aan Oost-Berlijn: de regen was vrijwel letterlijk niet van de lucht. Hoewel het Tierpark met het Alfred Brehmhaus beschikt over een van de grootste dierentuingebouwen ter wereld ontbreekt slecht-weer accommodatie verder vrijwel geheel, zodat de totaal-indruk van de dierentuin helaas negatief werd beïnvloed.

Onze rondleiders, mevrouw Dathe en de heer Mosig, deden zeer hun best om os de hoogtepunten van deze grote tuin te tonen en de Vrienden konden die ook in ruime mate waarderen: prachtige, ruime verblijven voor o.m. beren, bizons, wisenten, kamelen en nijlghau-antilopen, maar ook provisorisch ogende verblijven voor de meest zeldzame soorten schapen, antilopen en herten, terwijl de huisvesting van bijvoorbeeld reptielen en mensapen gewoon slecht is. Hier weerspiegelt zich het verschil tussen twee systemen: het kapitalistische West-Berlijn kan het zich veroorloven gigantische bedragen te besteden aan "extraatjes", terwijl de dierentuin in de Hauptstadt der D.D.R. geen kans ziet om zijn mensapen onder te brengen in een aan de huidige eisen beantwoordend gebouw. Toch is deze dierentuin zeker een bezoek waard: naast de reeds genoemde blikvangers zijn er schitterende tralielooze verblijven voor bijvoorbeeld hyena's, wolven en sneeuwgeiten. De gierenvliegkooi is een der grootste ter wereld en voor een skala van roofvogels, uilen fazanten en ibissen zijn er ruime, mooi ingerichte volières. Andere roofvogels zoals harpyen en Steller's zeearenden bewonen minder fraaie volières, maar brengen hier op ongeëvenaarde wijze hun jongen groot!

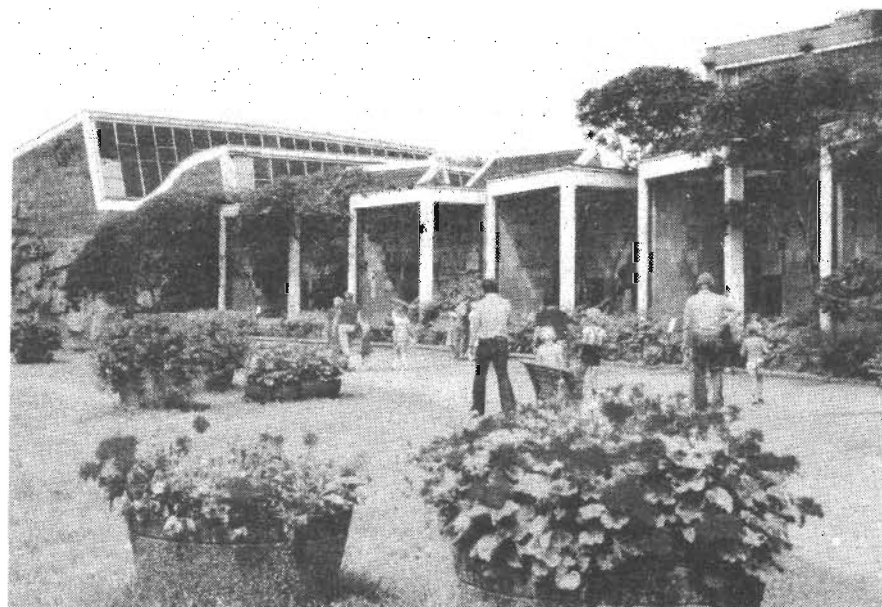
Voor de kenners is het likkebaarden bij het zien van fokgroepen kiangs, somali-ezels, bosbizons, blauwschapen, mhorrgazellen, Arabische oryxen, takins en Mesopotamische damherten. De uitgebreide collectie roofdieren omvat bijzonderheden als Indische leeuwen en Vietnamese panters.

Overigens is men nu bezig met de bouw en inrichting van een nieuwe kas voor o.m. de krokodillen, zodat een deel der reptielen hopenlijk binnen afzienbare tijd beter gehuisvest kan worden. Voor de mensapen zal dat nog wel een tijdje duren !

Van de dierentuin keerden we per metro weer terug naar Checkpoint Charlie, waar we ons om meerdere redenen gelukkig konden prijzen snel de Muur te passeren, waar de bus al klaar stond om ons naar het hotel terug te brengen.

De volgende morgen om half zeven (!) vertrokken we uit ons hotel voor de terugreis naar Rotterdam. De grenspassages West-Berlijn - D.D.R. en D.D.R. - B.R.D. verliepen vlot en zo arriveerden we om half zes in Restaurant Bellevue in Woudenberg, waar we bij een brandende open haard een uitgebreid afscheidsdiner genoten. De geanimeerde sfeer tijdens dit diner was kenmerkend voor de hele reis. Nadat enkele deelnemers in Utrecht bij het Centraal Station waren afgeleverd, arriveerden de overigen om negen uur 's avonds bij het Centraal Station van Rotterdam, het definitieve einde van de eerste meerdaagse reis van de Vereniging Vrienden van Blijdorp, die blijkens alle reacties heel geslaagd genoemd mag worden.

Het Alfred Brehmhaus in de dierentuin Oost-Berlijn

Dit maal als onderwerp van deze rubriek de Kleine panda. Blijdorp is de trotse bezitter van een tiental van deze grappige rood-zwarte dieren met hun lange, dikke staarten (de vaste bezoekers zullen ze zeker weten te vinden!). Deze dieren worden in het Chinees Hun-ho genoemd; een toepasselijke naam als je weet dat dit vuurvos betekent!

De Kleine panda wordt, net als de Reuzenpanda, sterk bedreigd in zijn voortbestaan. De problematiek met betrekking tot deze subfamilie (Dilurinae) is eigenlijk dezelfde. Evenals bij zijn grote zwart-wit getekende neef wordt de soort bedreigd door steeds verdergaande vegetatievernietiging. De Kleine panda leeft op moeilijk toegankelijke hellingen van het Himalaya-gebergte en deze hellingen worden momenteel door de mens op grote schaal ontbost. U zult begrijpen, dat ook de rust voor deze dieren op die manier verstoord wordt!

Omdat de Kleine en de Reuzenpanda door sommige biologen gezien worden als een aparte familie (Ailuridae, dus geen subfamilie) zou het uitsterven van deze twee panda-soorten het einde betekenen van een complete diergroep en dat zou een onherstelbaar verlies zijn!

Vandaar dat Blijdorp zo'n 8 jaar geleden een internationaal stamboek voor de Kleine panda heeft opgesteld. Een stamboek bestaat uit allerlei gegevens over alle Kleine panda's die op dit moment in dierentuinen leven. Het bevat informatie over geboortes, sterfgevallen, welke panda zich waar bevindt, verwantschappen tussen de dieren in de verschillende tuinen (wat met betrekking tot het fokken van de dieren gevolgen zou kunnen hebben door inteelt-problemen). Al deze informatie is zeer belangrijk, omdat met gebruikmaking ervan een zo gunstig mogelijk fokprogramma gemaakt kan worden, wat zou kunnen leiden tot een groeiend aantal panda's. Op deze manier helpen dierentuinen vaak mee aan de instandhouding van bedreigde diersoorten, een taak die mijns inziens van groot belang is!

Dr. Angela Glatston, de gedragsbiologe van Diergaarde Blijdorp, heeft dus alle gegevens verzameld en de conclusie was eigenlijk niet zo hoopgevend. Het aantal dieren is in de 8 jaar dat het stamboek bestaat niet toegenomen en dat was natuurlijk wel de bedoeling. Hoogstwaarschijnlijk ligt de oorzaak in de geringe kennis die er is over het gedrag en de levenswijze van de Kleine panda's in hun natuurlijke omgeving. Vooral over de voeding en de voortplanting (juist die belangrijke punten) is er haast geen informatie.

Het voedsel van de Kleine panda bestaat voornamelijk uit bamboescheuten, gras, wortsels, bessen en vruchten, af en toe afgewisseld met jonge vogels, eieren, kleine knaagdieren en insecten. De panda kan zowel in bomen als op de grond goed uit de voeten. Klimmen gaat goed met behulp van voor dit werk uitstekend uitgeruste poten met scherpe nagels. Springen doet de Kleine panda liever niet, maar als het moet kan het diertje sprongen maken van wel anderhalve meter! De Kleine panda komt in de schemering uit zijn boom te voorschijn en zoekt 's nachts naar voedsel. Het dier heeft het niet zo begrepen op hitte en zoekt overdag een schaduwrijk plekje in een boom (een holle boom is overigens ook goed) en doet dan een dutje, ineengerold op de splitsing van twee takken, met de dikke bontstaart als hoofdkussen of oogbedekking!

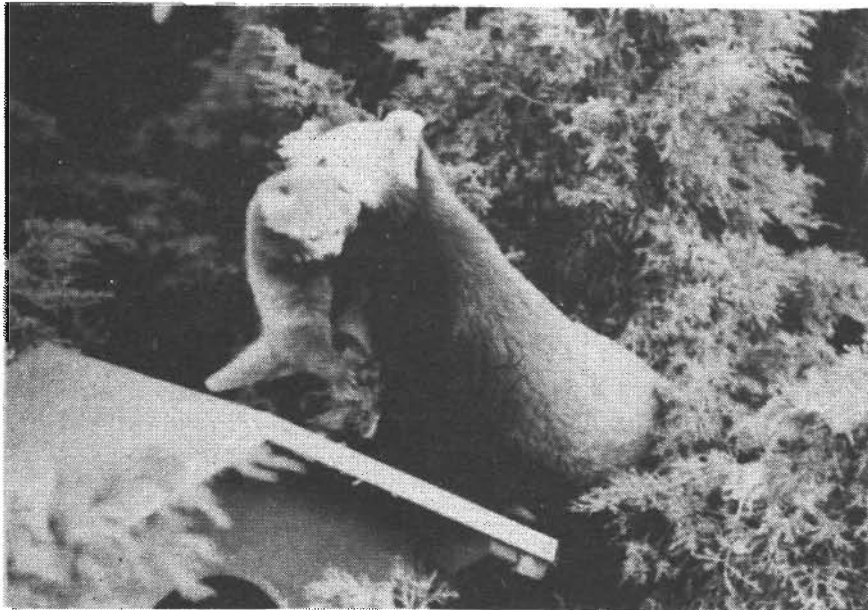
In de vrije natuur zal men zelden een Kleine panda zien; ze leven erg teruggetrokken en over het algemeen solitair. De mannetjes markeren tijdens de dagelijkse tochten bomen en struiken met een sterk ruikende muskusachtige vloeistof. In de dierentuin van Frankfurt leefde een mannetje, dat iedere ochtend deze geurvlaggen vernieuwde tijdens zijn wandeling.

Het panda-wijfje krijgt in het voorjaar, na een draagtijd van circa 130 dagen, 1 tot 3 jongen. Pas zes weken na de geboorte krijgen de kleintjes de karakteristieke rood-zwarte tekening.

Omdat de Kleine panda zo mooi is krijgt hij in veel dierentuinen een opvallende plek. Meermalen is hij met succes gefokt, onder meer in Frankfurt, Berlijn, Bremen, Chester, Amsterdam en Washington D.C. Ook Blijdorp mag zich vol trots in dit rijtje voegen, want reeds een aantal jaren achtereen worden er jongen geboren en grootgebracht.

Ook dit jaar zorgde het fokpaar Olga en Winston (zo genoemd vanwege zijn vermeende gelijkenis met een beroemd staatsman) voor nageslacht: 3 jongen ditmaal.

Hetzelfde paar zorgde in de drie voorafgaande jaren al voor zes prachtige jongen, waarmee Olga en Winston Blijdorps faam als internaal stamboekhouder voor de Kleine panda waar maken. De kleine Kleine panda's in Blijdorp zijn inmiddels al flink gegroeid maar vormen samen met hun ouders nog altijd een grappig schouwspel op. Als u de familie in actie wilt zien adviseren we u het panda-verblijf vóór de Rivièrahal in de vroege ochtend of tegen sluitingstijd van de Diergaarde te bezoeken. Zo lukte het ook onze fotograaf om bijgaande beelden op de gevoelige plaat vast te leggen.

EXCURSIE NAAR OUWEHANDS DIERENPARK

Op 27 september j.l. brachten ruim honderd Vrienden van Blijdorp een bezoek aan Ouwehands Dierenpark op de Grebbeberg. Bij de ingang van het dierenpark werden we opgewacht door de heer Engelsma van Ouwehands, die ons meenam naar het in de tuin gelegen congrscentrum, waar de koffie al klaar stond.

De heer Engelsma heette onze groep welkom en vertelde het een en ander over de geschiedenis en toekomstplannen van het park. Tevens benadrukte hij de goede betrekkingen met Blijdorp, die heeft geresulteerd in diverse ruilingen van dieren. Zo leeft de eerste in Rhenen geboren zeeleeuw nu in Rotterdam en heeft inmiddels zelf al haar eerste jong gehad, terwijl Ouwehands withandgibbonmannetje een geboren Blijdorper is.

Vervolgens gingen we onder deskundige leiding in drie groepen naar het aquarium, het reptielenhuis en het mensapengebouw. Het aquarium, dat tegelijkertijd dient als toegang tot de grote doorloopvolière, heeft geen grote grondoppervlakte, maar door de ingenieuze opstelling en indeling heeft men er kans gezien een heel afwisselend en aantrekkelijk geheel van te maken. De aquaria zien er alle uiterst verzorgd uit, evenals de naambordjes. Klasse!

Het reptielenhuis is ook niet erg groot, maar men heeft er getracht de beschikbare ruimte zo goed mogelijk te gebruiken. Zuidamerikaanse soorten vormen de hoofdmoot van de aanwezige reptielen en amfibieën, waaronder hondskopboa's en verschillende soorten pijlgifkikkers.

Het mensapenhuis werd in de lente van dit jaar geopend als een kleinere uitgave van het beroemde, trendzettende Affentropenhuis in Krefeld. Chimpansees en orang oetans temidden van overdadige tropische beplanting te zien oogt onmiskenbaar plezieriger dan in toch vrij steriele verblijven als in Blijdorp. Of de open verblijven voor de apen zelf ook beter zijn blijft voorlopig echter nog maar de vraag.

's Middags kon eenieder op eigen gelegenheid de rest van het park bekijken, voordat om tegen vijven de bussen weer richting Rotterdam vertrokken.

ADVERTENTIETARIEVEN

Vriendennieuws "nieuwe stijl" slaat volgens de reacties bij u als lezers blijkbaar aan. Naast de soms wat droge verenigingsmededelingen proberen we in ieder nummer toch ook wat "leesvoer" te verwerken en u tegelijkertijd op de hoogte te brengen van wat er zich zoal voor belangwekkends in Blijdorp en in andere dierentuinen afspeelt.

Dat de uitgebreide verschijningsvorm, zowel als blad "sec" als qua portokosten meer kosten voor de vereniging met zich meebrengt, zal u duidelijk zijn. Om die kosten te drukken is de mogelijkheid geschapen om advertenties te plaatsen. Naast de twee adverteerders van het eerste uur willen we het aantal adverteerders graag uitbreiden zonder overigens de leesbaarheid van de uitgave aan te tasten.

Voor geïnteresseerden onder u volgen hieronder enige basisgegevens. Indien u nog nadere informatie wenst horen wij dat graag van u, hetzij op het verenigingssecretariaat, hetzij op het redactieadres (zie pagina 20).

Vriendennieuws verschijnt minimaal 4 maal per jaar in een oplage van minimaal 3.000 stuks, die verspreid worden naar de (op dit moment) 2.800 leden en circa 200 aspirant-leden. De verspreiding vindt plaats in geheel Nederland, maar het zwaartepunt ligt uiteraard op de regio Rotterdam.

Bij jaarcontract bedragen de advertentietarieven:

1/1 pagina	f 700,-	(afmeting circa 14 x 20 cm.)
1/2 pagina	f 375,-	(afmeting circa 14 x 10 cm.)
1/4 pagina	f 200,-	(afmeting circa 7 x 10 cm.)
1/8 pagina	f 125,-	(afmeting circa 7 x 5 cm.)

Voor éénmalige verschijning luiden de tarieven:

1/1 pagina	f 275,-
1/2 pagina	f 150,-
1/4 pagina	f 80,-
1/8 pagina	f 50,-

Prijzen gelden bij aanlevering voor off-set geschikte advertenties, die fotografisch worden overgenomen.

PROMOTIE

De Promotiegroep heeft na de zomervacantie de kiosk nog in de weekends bemand met vrijwilligers, die belangeloos hun tijd en reisgeld (!!) beschikbaar stellen.

Bovendien waren we aanwezig op de beurs Femina van 3 t/m 12 oktober in de Glazen Zaal van de Ahoyhallen in Rotterdam en gedurende de herfstvacantie dagelijks opnieuw in onze kiosk in Diergaarde Blijdorp.

Daarna gaan we op een welverdiend winterreces, maar evenals de ministers komen we onmiddellijk in actie als het verenigingsbelang daarom vraagt (ook u kunt ons oproepen voor braderie, jubileumfestiviteit of 40-jarige bruidsparen, die niets te vragen weten en ons bij hun groots opgezette feest willen betrekken).

Voor dat vrijwilligerswerk kunnen we nog enige - vooral - oudere mensen gebruiken. Mensen, die overdag en vooral in de zomermaanden nog een aantal dagen over hebben, kunnen zich melden of inlichtingen inwinnen bij de familie Gerritse, Cleyburghstraat 5a te Rotterdam, telefoon 010- 4663682.

De nieuwe sluitzegels zijn er ! Een vel van 20 stuks kost in de kiosk f 1,-, voor leden f 0,90. Schriftelijke bestellingen voor 5 vellen inclusief porto f 6,25.

Te bestellen door overschrijving op giro 2110706 ten name van Vereniging Vrienden van Blijdorp te Rotterdam, onder vermelding van "sluitzegels".

Ook nieuw "landrovers" en "opleggers" in andere kleurstellingen zijn gearriveerd. Verzamelaars opgelet!

Een bezoekje brengen aan de Vriendenkiosk is voor u extra aantrekkelijk, want u weet toch nog wel, dat u op vertoon van uw lidmaatschapskaart voor het lopende jaar bij aankoop van alle artikelen een korting krijgt van 10%!

Het verdient overigens toch al aanbeveling om regelmatig een bezoekje aan de kiosk te brengen, want naast onze eigen verenigingsartikelen bieden we een voortdurend uitbreidend en wisselend assortiment van dieren-artikelen, waar voor iedereen zowel voor wat betreft smaak als wat betreft de prijstelling wat van zijn gading te vinden is. Geen slecht idee in verband met de komende feestdagen.....

NIEUWS UIT ANDERE DIERENTUINEN

In het Parque Zoologique de Vincennes in PARIJS arriveerde onlangs een drietal Vingerdieren (*Daubentonia madagascariensis*) ook wel Aye-ayes genoemd, de meest primitieve van alle soorten primaten. Deze zeer bedreigde diersoort van Madagascar heeft al jarenlang de aandacht van natuurbeschermers, omdat de enkele tientallen nog overlevende exemplaren in hun natuurlijk woongebied zeer kwetsbaar zijn. In 1965 bracht men daarom 4 mannetjes en 5 vrouwtjes over naar eeneilandje vóór de kust van Madagascar, waar speciaal voor deze diersoort een beschermd reservaat werd gesticht. Volgens berichten zouden de dieren er zich goed vermeerderd hebben.

In diertuinen zijn vingerdieren altijd zeer zeldzaam geweest. Het allereerste exemplaar arriveerde in 1862 in de London Zoo, die ook in 1887 en 1931 (2 dieren) nog aye-ayes ontving. Ons eigen Artis begroette in 1886 zijn eerste vingerdier, maar het exemplaar dat in 1914 in Amsterdam aankwam maakte geschiedenis door daar tot 1937 te blijven leven, en met ruim 23 jaar is Artis hiermee wereldrecordhouder.

Andere diertuinen waar gedurende kortere of langere tijd vingerdieren te zien zijn geweest, zijn Keulen, Parijs, Wenen, Berlijn, Hamburg, Dresden, Antwerpen en Frankfurt. Voor zover valt na te gaan zijn er op Rotterdams grondgebied nooit aye-ayes aanwezig geweest.

De drie dieren, die zich nu in Parijs bevinden (een stelletje en een jong mannetje) zijn de eerste vertegenwoordigers van hun soort, die na de Tweede Wereldoorlog in een diertuin buiten Madagascar te zien zijn. Men heeft speciaal voor dit drietal een lemuren-eiland gemaakt met een bijbehorend nachtdierenverblijf, waar de dieren actief te bewonderen zijn en het er volgens de laatste berichten uitstekend doen.

Een andere zeldzame diersoort, die jarenlang in geen enkele diertuin meer aanwezig is geweest, is de Sumatraanse neushoorn. Het allereerste exemplaar van deze soort leefde van 1872 tot 1876 in Hamburg, maar ook in Londen, Berlijn, Wenen, Antwerpen, Amsterdam, Boedapest, Leipzig, Parijs en Breslau behoorden ooit Sumatraanse neushoorns tot de collecties. In 1959 verwierven vrijwel tegelijkertijd de diertuinen van Bazel en Kopenhagen ieder een vrouwelijke Sumatraanse neushoorn. In Zwitserland was de import niet succesvol, maar "Subur" in

Kopenhagen leefde daar tot 1972.

Onlangs ontving de Howletts Zoo bij Canterbury in Engeland twee Sumatraanse neushoorns. Men wil hier in samenwerking met natuurbeschermingsorganisaties en de regeringen van de landen waar de Sumatraanse neushoorn nog in het wild voorkomt serieus gaan proberen meer kennis over deze fascinerende diersoort te vergaren en er mee te fokken.

Tegelijkertijd wordt er ook gestart met een identieke opzet in de landen van herkomst (o.m. Indonesië en Maleisië), dat er toe zal moeten leiden, dat de sombere vooruitzichten voor deze diersoort worden gekeerd en het voortbestaan gegarandeerd kan worden.

NIEUWS UIT BLIJDORP

Het nieuws uit Blijdorp is in de afgelopen periode volledig beheerst door de gezondheidsproblemen met Ramon en vooral de gorilla's. Over Ramon kunt u elders in dit nummer lezen. Gezien de grote belangstelling die de gorilla's bij velen genieten willen we u het navolgende, in telegramstijl gestelde verslag over het verloop van de ziekte, zoals dit is gepubliceerd in de Nieuwsbrief voor de Rondleiders, niet onthouden.

17 juli

Xara, Makassi, Yaoendé en orang oetanwijfje Petra verschijnen op het dagrapport. Dunne ontlasting, geen eetlust. Toediening van homeopathische geneesmiddelen doet ogenschijnlijk hun toestand verbeteren.

23 juli

De apen lijken hersteld, alleen Makassi is nog ziek. Uit onderzoek van zijn ontlasting blijkt dat hij besmet is met *Balantidium coli*, een grote eencellige parasiet die veel voorkomt bij primaten en ook besmettelijk is voor mensen. De parasiet tast de darmwand dusdanig aan, dat deze niet meer in staat is voedsel op te nemen, met alle gevolgen van dien. Bij mensen zal de besmetting, uitzonderingsgevallen daargelaten, geen nadelige gevolgen teweeg brengen, de hogere zuurgraad van onze maag maakt korte metten met dit geniepige venijn.

Na raadpleging van collega-geneeskundigen dient dierenarts Lateur Makassi intraveneus grote hoeveelheden antibiotica, Terramycine, toe. Ook vocht en voedingsstoffen gaan op deze manier naar binnen.

De kleine reageert in eerste instantie goed op de behandeling.

27 juli

De toestand van Makassi verslechtert plotsklaps. Men probeert van alles om het leven van het jong te redden. Tevergeefs.

28 juli

Onder de handen van pleegmoeder Truus Winterswijk en Lateur sterft Makassi. Bijna twee jaar oud is dit vierde kind van Salomé geworden. Tijd om wat bij te komen is er niet, een uur later gaat de telefoon. Yaoendé is doodziek.

28 juli 's middags

Yaoendé wordt overgebracht naar het huis van de familie Lateur. In een kooi in de voorkamer moet het gaan gebeuren. In overleg met kinderchirurg Madern (uit het Sofia) kiest Lateur voor een andere behandelingswijze.

Via infusen wordt een antibioticum, Gentamycine, in combinatie met Flagyll, een middel ter bestrijding van eencellige parasieten, toegediend. Dat "toedienen" klinkt eenvoudig, de praktijk is anders. Yaoendé is onbenaderbaar en bijt wild om zich heen. Een volkomen natuurlijke reactie, want hij voelt zich niet goed en "weet" dat hij daarom extra kwetsbaar is. Vele malen moet Lateur de kleine uit Wassenaar met Ketamine verdoven. Yaoendé reageert bemoedigend op de behandeling, hij heeft duidelijk meer reserves.

3 augustus

Kiwu is ziek, heeft al een paar dagen niet gegeten.

6 augustus

Het is nu alle hens aan dek, de complete mensapenkolonie van Blijdorp staat op de tocht. Vier dagen achtereenvolgend worden alle mensapen preventief behandeld. Ze worden iedere dag na sluitingstijd verdoofd en krijgen intraveneus Gentamycine en Flagyll ingedruppeld. Een heksenketel in het mensapengebouw, overall verdoofde apen op de vloer, druppelende infuusflessen en hardwerkende verzorgers en medici, Men kan nu eens de apen wegen: Ernst 170 kilo, Annet 90 kg., Salomé 110 kg., Xara 90 kg., Piku 135 kg., Petra 75 kg., Julia 70 kg., Silvia 65 kg., Barbara 65 kg. en Tineke 52 kg.

Van de gelegenheid maakt men meteen gebruik om Kiwu, die ook wordt meebehandeld, wat beter te bekijken.

Zo te zien geen aap in stervensnood.

7 augustus

Toch is de 11-jarige zwartrug 's avonds half twaalf dood. De behandeling is voor hem te laat gekomen. *Balantidium coli*, is het besliste oordeel van Lateur.

8 augustus

Alle apen maken het goed, behalve Xara. Zij is verschrikkelijk ziek. Het leven van de allerbelangrijkste aap van Blijdorp staat op het spel. Met veel tegenzin besluit men haar jong van oktober 1985, Xebo, bij Xara weg te halen. De baby gaat naar mevrouw Van Dam. De hoekkooi van het mensapengebouw wordt veranderd in een soort intensive care-afdeling. Zwart plastic aan de binnenkant van de ruiten, geen glimp te zien. Ondertussen gaat ten huize Lateur met Yaoendé snel de goede kant op. De kleuter krijgt weer belangstelling voor de wereld en dat laat hij merken. Een keramieken bord vindt hij niet mooi en trekt hij van de wand.

11 augustus

Xara holt achteruit, haar dood komt angstig dichterbij. Ze ligt plat op haar rug op een strobed en is in diepe coma. Vieren-twintig uur per dag wordt ze bewaakt, overdag door Jan Timmer, 's nachts door Appie Noordman en Martin van Wees. Ook voor Hoofd Levende Have Kuno Bleijenberg zijn het barre tijden, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat is hij bij de apin te vinden. Nathan Lateur slaapt in een gangetje naast de apenkeuken, hij zal twee weken zijn eigen bed niet zien. De uitputtingsslag begint. Xara ligt permanent aan het infuus. Tweemaal per dag wordt bloed afgenomen en geanalyseerd in het Sofia. Xara zweeft op het randje van de dood, haar toestand wordt omschreven als "kritiek doch stabiel, stabiel doch kritiek".

13 augustus

Er zit geen enkele verbetering in de toestand van Xara. Ze is nog steeds in coma. Om doorliggen te voorkomen verandert men voortdurend haar houding. De nachten zijn lang en geestdodend, getekend de gezichten van de verzorgers.

14 augustus

Xara gaat naar Utrecht. Men wil via röntgenfoto's erachter zien te komen waarom haar darm niet op gang wil komen. Onderweg

raken Lateur, Bleijenberg en verzorgers verzeild in een file. Een motoragent wordt op de vluchtstrook geënterd en verzocht voor politiebegeleiding te zorgen. Dat gebeurt. Even later is men op de Diergeneeskundige faculteit. De foto's geven geen uitsluitel, terug maar naar Blijdorp.

15/16 augustus

In de nacht vande 15^e op de 16^e lijkt het gedaan met Xara. Hevige buikkrampen doen haar huilen van pijn. Behalve wrijven over haar buik, bemoedigend toespreken en injekteren van pijnstillende middelen kan men niets doen. Uiteindelijk kalmeert ze

16 augustus

Xara is ook zonder verdoving te suf om de in haar arm geschoven katheter eruit te kunnen trekken.

17 augustus

Voor het eerst komen er voorzichtig positieve berichten naar buiten. Ontroerende beelden bij Tros Aktua en voropaginanieuws in de dagbladen brengen het herstel van Xara onder de aandacht van heel aapminnend Nederland. De tuin wordt overspoeld met kaartjes, bloemen en zelfs geld voor medicijnen.

18 augustus

Xara gaat weer achteruit. Uit onderzoek blijkt, dat het aantal rode bloedlichaampjes gestaag blijft dalen. 's Middags brengt men de aap naar de praktijk van de familie Lateur om haar darmen weer even te bekijken. De dierenarts overweegt een operatie maar ziet daar tegenop in verband met de vermoeidheid. De foto's laten gelukkig niets alarmerends zien.

19 augustus

Xara krabbelt wat op. Hoewel nog half in coma vertoont ze tekenen van activiteit.

20 augustus

Verdere verbetering. Voor het eerst durft Lateur te wedden dat ze het gaat halen.

25 augustus

Xara is van het infuus gehaald. Ze krijgt nu voedsel via haar mond. Bosbessensap, rijstebloem en nutrisoja (babyvoeding).

26 augustus

Xara gaat de goede kant op. De strijd lijkt gewonnen. Men houdt echter nog vele slagen om de arm, pas als ze weer vrolijk door

het verblijf schuifelt durft men te geloven dat aan Xara's bijzondere levensverhaal weer een dramatisch hoofdstuk toegevoegd kan worden!

27 augustus

Nog is het leed niet geleden: Xerna is ziek. Dit eerste kind van Xara was net als Artis twee keer behandeld tijdens de groot-scheepse preventieve actie van 6 augustus. Daarna was ze niet meer dan "licht positief" wat betreft *Balantidium coli*. Nu is haar ontlasting wat week, de aap sloom. Lateur start meteen met een "agressieve behandeling". Geen voedsel meer via de mond. Twee keer per dag blaast hij haar in slaap. Dan gaat ze aan het infuus: voedsel, vocht, Gentamycine en Flagyl. Xerna is jong, sterk en men is er nu heel vlug bij. Alle hoop dus op een goede afloop.

29 augustus

Xara en dochter Xerna gaan voorzichtig de goede kant op.

Op het moment van ter perse gaan is Xerna inderdaad hersteld, terwijl Xara, hoewel nog altijd niet geheel de oude, ook duidelijk weer op weg is een volwaardig lid van Blijdorps gorilla-groep te worden.

Vereniging Vrienden van Blijdorp Rotterdam

Ondergetekende,

naam: _____ voorletters: _____

adres: _____ giro/banknr.: _____

postcode: _____ woonpl.: _____ geb.dat.: _____

ondersteunt de doelstellingen van de Vereniging Vrienden van Blijdorp en geeft zich hierbij op als lid van deze vereniging.

(datum)

(handtekening)

ADRESSEN EN TELEFOONNUMMERS

Verenigingssecretariaat
en ledenadministratie

A.M.Bos
Schepenstraat 71
3039 NC Rotterdam

"VRIENDENFOON".....010 - 4659015

Redactie-adres Vriendennieuws

A.Noordermeer
Roemer Visscherstraat 118
3132 EV Vlaardingen
tel. 010 - 4347746

Afdeling Reizen

mevr. C.Berger-Kindt
Kortedreef 48
3075 GR Rotterdam
tel. 010 - 4191863

Promotieteam

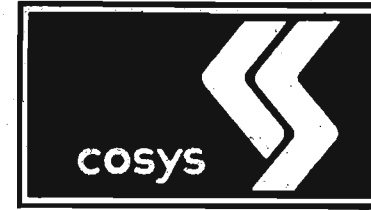
fam. H.Gerritse
Cleyburchstraat 5a
3039 DA Rotterdam
tel. 010 - 4663682

Postzegel
hoeft niet.
Mag wel.

Vereniging Vrienden van Blijdorp

Antwoordnummer 3144

3000 WB ROTTERDAM

- ★ **Automatiserings
adviezen**
- ★ **Systeem-ontwikkeling**
- ★ **Administratieve
dienstverlening**

COSYS BERGEN OP ZOOM B.V.
St. Josephstraat 65-67
4611 MK Bergen op Zoom
tel. 01640-53150

INTERNATIONAAL ADRESSENBUROU-POSTALE VERWERKING
DIRECT MAIL-VERWERKING/BEHEER ADRESSENBESTANDEN

- **BEELDSCHERMVERWERKING**
- **MINIMAAL 700.000 ADRESSEN ON LINE**
- **TWEE PRINTERS**

- **ADRESSENLEVERING OP TAPE OF DISCETTE**
- **SNELLE VERWERKINGSTIJDEN**
- **GEAVANCEERDE PROGRAMMATUUR**

Kantoor: Kipstraat 37
3011 RS Rotterdam

Expeditie: Mariniershof 36
3011 RS Rotterdam

Telefoon: 14 69 77
Telex: 25555